

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

Adam Bodnar

VII.602.6.2014. JZ

Pan
Wojciech Hermeliński
Przewodniczący
Państwowej Komisji
Wyborczej
ul. Wiejska 10
00-902 Warszawa

Z dużym zaniepokojeniem przyjmuję sygnały i informacje dotyczące problematyki **transmisji z lokali wyborczych za pośrednictwem publicznie dostępnej sieci elektronicznego przekazywania danych**. Rozwiązanie to zostało wprowadzone ustawą z dnia 11 stycznia 2018 r. *o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych* (Dz. U. z 2018 r., poz. 130) i budzi moje poważne obawy z punktu widzenia ochrony praw obywatelskich. Z tego też względu, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2017 r., poz. 958), przekazuję uprzejmie Panu Przewodniczącemu poniższe uwagi.

Już w toku prac legislacyjnych nad projektem wspomnianej ustawy (druk sejmowy nr 2001) przedstawiłem dnia 22 listopada 2017 roku swoją opinię Marszałkowi Sejmu RP. Wskazałem w niej wyraźnie, że: „Poważnego rozważenia i namysłu wymaga kwestia transmisji z lokalu wyborczego za pośrednictwem publicznej dostępnej sieci elektronicznego przekazywania danych (lub gdy nie jest to możliwe, rejestracji za pomocą urządzeń utrwalających obraz i dźwięk przebiegu prac obwodowych komisji wyborczych w lokalu wyborczym) [...]”. Należy zauważyć, że w *Kodeksie dobrych praktyk w sprawach wyborczych* Komisji Weneckiej podniesione zostało, że nawet sam fakt udziału w wyborach

przez danego wyborcę może być odbierany jako jego działania polityczne, dlatego m.in. spisy wyborców ze wskazaniem, czy dany wyborca brał udział w głosowaniu, czy nie, nie powinny być upubliczniane („[...] *absention may indicate a political choice, lists of persons voting should not be published*”). [...] Tymczasem powstaje obawa, czy nowe regulacje umożliwią, m.in. poprzez transmisję czy rejestrację, uzyskanie w zasadzie nieograniczonej liczbie odbiorców wiedzy o tym, który z wyborców głosował. Co więcej, w wyborach stosowana jest od ubiegłego roku przezroczysta urna wyborcza, w której wrzucana karta do głosowania jest widoczna i może w praktyce, w pewnych okolicznościach, ukazać preferencję wyborcy wobec innych osób [...] Kwestia transmisji i rejestracji również stwarza w tym kontekście **zagrożenia i obawy o zapewnienie jednej z podstawowych zasad wyborów, jaką jest zasada tajności głosowania**. Nie sposób [...] nie przywołać w odniesieniu do planowanego wprowadzenia transmisji z lokalu wyborczego (lub rejestracji) [...] **poważnych głosów krytyki wobec możliwości występowania kolizji tego rozwiązania z kardynalnymi prawami obywatelskimi, jak prawo do ochrony własnego wizerunku, czy też prawo do prywatności**”.

Dnia 18 grudnia 2017 roku przekazałem również rozszerzoną opinię w tej sprawie Marszałkowi Senatu RP.

Uwagi Rzecznika dotyczące wymienionych rozwiązań były również przekazywane na bieżąco przez mojego przedstawiciela, który brał udział we wszystkich merytorycznych posiedzeniach właściwych komisji Sejmu i Senatu RP i wielokrotnie apelował o przeprowadzenie pogłębionej analizy planowanych rozwiązań związanych z transmisjami (rejestrowaniem). Problematyka ta była podnoszona również w wypowiedziach w debatach na forum m.in. Zespołów Parlamentarnych i w mediach (wskazywano tam m.in. budzącą szczególne obawy z uwagi m.in. na ochronę prawa do prywatności, problematykę transmisji/rejestracji z lokali wyborczych tworzonych w tzw. odrębnych obwodach głosowania a więc m.in. zakładach leczniczych, domach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych).

Zgodnie z nową regulacją zawartą w art. 52 § 10 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. *Kodeks wyborczy* (Dz. U. z 2017 r. poz. 15 i 1089 oraz z 2018 r. poz. 4, 130 i 138) Państwowa Komisja Wyborcza **określi warunki techniczne transmisji (oraz rejestracji)**. Jest to niewątpliwie **kwestia kluczowa dla ostatecznego kształtu tego rozwiązania**

prawnego. Z dużą uwagą, mając na względzie wymienione powyżej zastrzeżenia, przyjąłem więc uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 9 kwietnia 2018 r. w *sprawie określenia warunków technicznych transmisji z lokalu wyborczego oraz rejestracji obrazu i dźwięku, w przypadku, gdy transmisja nie jest możliwa.*

W związku z jej analizą, chciałbym poprosić Pana Przewodniczącego o dodatkowe informacje. Ponieważ sformułowane zostały zapowiedzi skierowania przez Komisję zapytania w sprawie transmisji do Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, będę zobowiązany za przekazanie odpowiedzi GIODO również do wiadomości Rzecznika Praw Obywatelskich. Będę również wdzięczny za informację, czy stanowisko GIODO zostało uwzględnione przez Komisję w toku przygotowywania wspomnianej uchwały oraz czy przewidywane jest jej uzupełnienie lub rozszerzenie (m.in. o zasady umiejscowienia kamer/ urządzeń rejestrujących dźwięk w lokalu wyborczym, czy też określenie zakresu obrazu/ dźwięku, jakie będą rejestrować). Jest to kwestia szczególnie istotna w kontekście oceny gwarancji zasady tajności głosowania, a także prawa do ochrony własnego wizerunku, czy też prawa do prywatności obywateli.